

हिमसंस्कृतवार्ता:

दैनिक ई-संस्कृतवार्तापत्रम्

himsanskritvartah
e-Sanskritnewspaper

नवा प्रेरणा नवोत्साहः

हिमाचलप्रदेशस्य संस्कृतशिक्षकाणां नूतनः प्रकल्पः

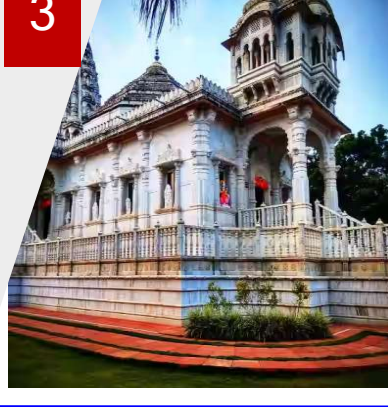
1 16.03.2024 शनिवासरः वि.सं. २०८० फाल्गुणशुक्लपक्षः सप्तमी चैत्र ०३ प्रविष्टांशः
Website- www.himsanskritam.com Email-himsanskrit@gmail.com

■ पृष्ठ-4 ■ वर्ष-3 ■ अङ्क-144

लोकसभा-निर्वाचनम्:
१७ विधानसभाक्षेत्रेषु
प्रत्याशीनां विजयस्य
कुञ्जिका महिलानां हस्ते

श्री गजानन महाराज
संस्थानस्य
'अन्नपूर्णाक्षयपात्र' दर्शन
स्य अवसरः प्राप्तः।

रमणमहर्षेः विचारसङ्ग्रहः
.शिष्यः- आत्मविषये
विचारः कथं करणीयः?

प्रमुखाः वार्ताः

शुक्रवासरे अपि विपणिः
त्रुटितः ; यत्र सेन्सेक्सः
४५४ अंकैः पतितः,
निफ्टी २२००० समीपे

ऊना-इन्दौर-साप्ताहिक-
एक्सप्रेस-रेलसेवा आरब्धा,
केन्द्रीयमन्त्री अनुराग ठाकुरः
हरितध्वजं प्रदर्शितवान्

हिमसंस्कृतवार्ता: शिमला

केन्द्रीयमन्त्री एवं हमीरपुरसंसदीयक्षेत्रस्य
सांसदः अनुरागठाकुरः शुक्रवासरे अपराह
ऊनातः इन्दौरपर्यन्तं साप्ताहिकं एक्सप्रेस-
रेलयानस्य हरितध्वजं प्रदर्श्य शुभारम्भं
कृतवान्। एतस्मिन् समये केन्द्रीयमन्त्री
उक्तवान् यत् ऊनातः नूतना रेलसेवा
आरब्धा। एतद् रेलयानं वृन्दावन- आगरा-
ग्वालियरमार्गेण इन्दौरनगरं गमिष्यति।
भक्ताः वृन्दावनसहितं उज्जैनस्थ
महाकालमन्दिरस्य दर्शनं कर्तुं शक्नुवन्ति।
एतत् भक्तानां कृते महत् दानम् अस्ति।
दौलतपुररेलस्थानके अपि शीघ्रमेव
प्रक्षालनरेखा स्थापिता भविष्यति इति सः
अवदत्। यस्मिन् प्रायः ४० कोटिरुप्यकाणि
व्ययितानि भविष्यन्ति। सः अवदत् यत्
केन्द्रसर्वकारेण केवलं १० दिवसेषु एव
हरिद्वार-इन्दौर-क्षेत्रयोः रेलसेवायाः
अनुमोदनं कृतम्। अस्य कृते सम्पूर्णं राज्यं
केन्द्रसर्वकारस्य कृतज्ञतां प्रकटयति।
अनुरागठाकुरः अवदत् यत् राज्ये
आगच्छतां रेलयानानां संख्या १६ तः २४
कक्षयावत् वर्धयितुं अपि प्रयत्नाः प्रचलन्ति।
एतदर्थं रेलमार्गस्य क्षमतावर्धनार्थं कार्यं
क्रियते। केन्द्रीयमन्त्री उक्तवान् यत्
ऊनारेलस्थानके ओवरसेतुः अपि जनानां
सेवायै उद्घाटितः अस्ति। इदानीं जनानां
एकस्मात् मञ्चात् अन्यतमं मञ्चं प्राप्तुं
रेलमार्गं लङ्घयितुं न प्रयोजनं भविष्यति।

तमिलनाडुप्रदेशे परिवर्तनस्य महत् आह्वानं,
'INDIA' गठबन्धनस्य सर्वः गौरवः भग्नः भविष्यति

(हिमसंस्कृतवार्ता: प्रवीण कुमार)

प्रधानमन्त्री मोदी- सभायां उपस्थितं जनसमूहं
प्रति संकेतान् उक्तवान् यत्,
"देशस्य दक्षिणान्तात् या तरङ्गः उत्थितः अस्ति,
सः बहुदूरं गमिष्यति। प्रधानमन्त्री नरेन्द्रमोदी
शुक्रवासरे उक्तवान् यत् सः तमिलनाडुप्रदेशस्य
भूमिभागे 'बृहत् परिवर्तनस्य' आह्वानं अनुभवति
तथा च आगामिनि लोकसभानिर्वाचने
भारतीयजनतापक्षस्य
प्रदर्शनं विपक्षस्य 'INDI' गठबन्धनस्य सर्वं
गौरवम् भङ्गयिष्यति। लोकसभानिर्वाचनस्य
घोषणायाः एकदिनपूर्वं भाजपाजनसभां
सम्बोधयन् सः सत्ताधारी द्रविड़मुन्नेत्रकङ्गमस्य
(डीएमके) विरुद्धं तीव्रं आक्रमणं कृतवान्,
राज्यस्य भविष्यस्य 'शत्रुः' इति उक्तवान्।

मोदीवर्यः पूर्वसंयुक्तप्रगतिशीलगठबन्धन-
सर्वकारकाले ये कथिताः भ्रष्टाचाराः अभवन् तेषां
उल्लेखं कृत्वा उक्तवान् यत् अपरपक्षे अद्य केन्द्रे
एकः सर्वकारः अस्ति यः विभिन्नाभिः
कल्याणकारीयोजनाभिः जनानां जीवनं सुलभं
करोति।
१९९१ तमे वर्षे भाजपायाः 'एकतायात्रा' इति
स्मरणं कुर्वन् मोदी उक्तवान् यत् तस्मिन् समये
सः कन्याकुमारीतः काश्मीरं गतवान् किन्तु
अस्मिन् समये सः काश्मीरतः कन्याकुमारीम्
आगतः। सः अवदत्- "देशभङ्गस्य
स्वप्नदर्शिनः एतादृशान् जनान् जम्मू-कश्मीरस्य
जनाः अस्वीकृतवन्तः। अधुना तमिलनाडुजनाः
अपि तथैव कर्तुं गच्छन्ति।

संस्कृतम्- "बिलासपुरे पञ्चदिवसीय-सेवारतानां
संस्कृतशिक्षकाणां प्रशिक्षणकार्यशालायाः समापनम्

(हिमसंस्कृतवार्ता शिवा शर्मा)

विगतदिने बिलासपुरजनपदस्य JNV बरठीं
इत्यत्र आयोजितायाः पञ्चदिवसीय-सेवारतानां
संस्कृतशिक्षकाणां प्रशिक्षणकार्यशालायाः
समापनम् जातम्। प्रदेशे शिक्षाक्षेत्रे गुणवत्ताम्
आनेतुं सर्वकारः नैकान् प्रयासान्
करोति। विविधजनपदेषु शिक्षकाणां
प्रशिक्षणकार्यशालानाञ्च आयोजनञ्च
करोति। तत्रैव बिलासपुरजनपदस्य "JNV
बरठी" इत्यत्र संस्कृतशिक्षकाणां
प्रशिक्षणकार्यशालायाः आयोजनम् मार्चमासस्य
एकादश दिनाङ्कतः पञ्चदशदिनाङ्कपर्यन्तम् अभवत्
। अस्मिन्नवसरे जिलाप्रशिक्षणसंस्थाने सेवारतः
प्रवक्ता सोमदत्तकालियामहोदयः शिक्षकान्
सम्बोधयन् उक्तवान् यद् विश्वस्य प्राचीनतमा भाषा
संस्कृतं वर्तते। अतः अस्माकं सौभाग्यं वर्तते यत्
संस्कृतशिक्षकाः अत्र प्रशिक्षणं प्राप्तवन्तः।

कार्यशालायामस्यां बिलासपुरजनपदस्य
पञ्चत्रिंशत्संस्कृतशिक्षकाः प्रशिक्षणं प्राप्तवन्तः।
पञ्चदिवसीयकार्यशालायां शिक्षकैः
शिक्षणाधिगमस्य प्रविधिनां विषये, भाषाकौशलानां
विषये, भाषिकतत्त्वानां विषये, मूल्याङ्कनस्य विषये,
नवशिक्षानीतिः २०२० इत्यस्याः विषये,
भाषाशिक्षणस्य साधनानां विषये च प्रशिक्षणं
सम्प्राप्तम्। कार्यशालायां
सदानन्दः, अजयकुमारश्च स्रोतपुरुषरूपेण
समुपस्थितौ आस्ताम्।

Follow us on

Facebook

@himsanskritnews

भारतेन भूटान-देशेन सह स्वसम्बन्धेषु घनिष्टता विशिष्टता च प्रदर्शिता-राष्ट्रपतिः

भारतेन भूटान-देशेन सह स्वसम्बन्धेषु घनिष्टता विशिष्टता इत्यादिषु विषयेषु वर्णयन् शुक्रवासरे उक्तं यत्, प्रतिवेशी देशः
भारतेन सह स्वमैत्र्याः सहभागितायाः विषये विश्वासं कर्तुं शक्नोति। राष्ट्रपतिभवने भूटानप्रधानमन्त्री दाशो त्शेरिंग् टोबगे
इत्यस्य स्वागतं कुर्वन् राष्ट्रपतिः द्रौपदी मुर्मूः अवदत् यत् भारतं भूटानदेशेन सह विकासे सहभागिता कुर्वन् किञ्च
समीपस्थदेशस्य जनानां सामाजिक-आर्थिक-प्रगतेः समर्थनं कृत्वा गौरवान्वितः अस्ति। सा अवदत् यत् भूटान-देशेन सह
भारतस्य सहभागिता तस्य युवानां जनसङ्ख्यायाः प्राथमिकताभिः आकांक्षाभिश्च निर्देशिता भविष्यति।

(हिमसंस्कृतवार्ता: - दिलीपः (नादौनम्)
चलितसाप्ताहस्य अन्तिमे व्यापारदिने
पुनः विक्रेतारः शेयरविपणौ प्रवर्तमानाः
दृष्टाः। शुक्रवासरे सेन्सेक्सः
७२,६४३.४३ इति स्तरेण ४५३.८५
(०.६२%) अंकैः न्यूनः अभवत्
। अपरपक्षे निफ्टी १२३.३१ (०.५६%)
अंकैः पतित्वा २२,०२३.३५ इति स्तरेण
सम्प्राप्य स्थगितः अभवत्।

सुवर्णे ५० रुप्यकाणां
न्यूनता, रजते च १००

रुप्यकाणां सुदृढता अभवत्
शुक्रवासरे दिल्ली-बुलियन-विपणौ
सुवर्णस्य मूल्यं ५० रुप्यकैः सह न्यूनं
भूत्वा प्रतिदशग्रामं ६६,१५० रुप्यकाणि
यावत् अभवत्। अपरे च रजतस्य
मूल्यमपि १०० रुप्यकैः वर्धमानं
प्रतिकिलो ७७,१०० रुप्यकाणि यावत्
अभवत्।

सुभाषितम्

मूलं भुजंगैः शिखरं विहंगैः
शाखाः प्लवंगैः कुसुमानि भृगैः।
आश्चर्यमेतत् खलु चन्दनस्य
परोपकाराय सतां विभूतयः ॥

भावार्थः- चन्दन वृक्ष के जड़ में सर्प
लिपटे रहते हैं, शिखर पर पक्षी विश्राम
करते हैं शाखा पर वानर झूलते हैं और
फूलों पर भ्रमर मँडराते हैं, अर्थात चन्दन
वृक्ष सदैव दूसरों का कल्याण करता है।
इसी प्रकार से सज्जन सदैव दूसरों का
हित ही करते हैं।

सूचना- हिमसंस्कृतवार्ता: दैनिकपत्रे
व्याकरणात्मक-अशुद्धिनां कृते
सम्बद्धाः पत्रकाराः लेखकाश्च
उत्तरदायिनः भविष्यन्ति

कार्यालयः

हिमसंस्कृतम् प्रकाशनम्
जसवां कोटला तहसीलपरिसरस्य सम्मुखे
कस्बा कोटला, जिला कांगड़ा हि.प्र.
पत्रव्यवहारसङ्केतः- १७७१११

लोकसभा-निर्वाचनम्: १७ विधानसभाक्षेत्रेषु प्रत्याशीनां विजयस्य कुञ्जिका महिलानां हस्ते

हिमसंस्कृतवार्ता:- कार्यालयीयः प्रतिनिधिः। अस्मिन् समये हिमाचले भवितुं शक्नुवतः लोकसभानिर्वाचने राज्यस्य १७ विधानसभाक्षेत्रेषु प्रत्याशीनां विजयस्य कुञ्जिका महिलानां हस्ते एव भविष्यति। हमीरपुरसंसदीयनिर्वाचनक्षेत्रस्य अष्टसु विधानसभाक्षेत्रेषु, मण्डीक्षेत्रस्य षट्सु, काङ्गडाक्षेत्रस्य द्वयोः, शिमलासंसदीयक्षेत्रस्य च एकस्मिन् विधानसभाक्षेत्रे महिलामतदातृणां संख्या पुरुषाणाम् अपेक्षया अधिका अस्ति। राज्ये एतादृशानि ११ विधानसभाक्षेत्राणि सन्ति, यत्र पुरुषमतदातृणां संख्या महिलानां अपेक्षया केवलं ५० तः ५०० पर्यन्तं अधिका अस्ति। चतुर्षु संसदीयक्षेत्रेषु प्रत्येकं १७ विधानसभाक्षेत्राणि सन्ति। सम्प्रति यदि हिमाचलप्रदेशस्य कुलमतदातृणां विषये वदामः तर्हि राज्ये तेषां संख्या ५५६८१७१ अस्ति। एतेषु महिलामतदातृणां संख्या २७५५१६०, पुरुषमतदातृणां संख्या २८१२९७६ च अस्ति। हिमाचलप्रदेशे अर्धजनसंख्यायाः अधिकाः मतदातारः सन्ति चेदपि केवलम् एकः एव महिलाविधायिका विधानसभायां विजयं प्राप्तवती। इयं महिलाविधायिका पञ्चदश विधानसभाक्षेत्रस्य रीना कश्यप अस्ति। प्रतिभासिंह मण्डी-संसदीयक्षेत्रात् निर्वाचनं करिष्यति इति प्रायः निश्चितम्, अन्येषु क्षेत्रेषु भाजपा-काङ्ग्रेसयोः महिलाप्रत्याशीनां स्थापनस्य सम्भावना शून्या एव दृश्यते। पूर्वं शिमलासंसदीयक्षेत्रात् भाजपा महिलाप्रत्याशीं स्थापयितुं शक्नोति इति संभावना आसीत्, परन्तु दलेन उपविष्टस्य सांसदस्य सुरेशकश्यपस्य उपरि विश्वासं स्थापयितुं निर्णयः कृतः। राज्यस्य चतुर्णां संसदीयासनानां मध्ये हमीरपुरं संसदीयक्षेत्रम् अस्ति यत्र अधिकतमं अष्टक्षेत्रेषु महिलाप्रत्याशीनां संख्या पुरुषमतदातृणां अपेक्षया अधिका अस्ति तेषु देहरा, धर्मपुरं, भोरंजः, सुजानपुरम्, हमीरपुरं, बडसरः, घुमरवीं विधानसभा-निर्वाचनक्षेत्राणि सन्ति। मण्डीसंसदीय-निर्वाचनक्षेत्रस्य लाहौल-स्पीति, नाचनः, जोगिन्दरनगरम्, मण्डी, बल्हः, सरकाघाटः इत्यत्र अपि महिलामतदातृणां वर्चस्वम् अस्ति। काङ्गडासंसदीयक्षेत्रस्य जयसिंहपुर-सुलह-क्षेत्रयोः अपि पुरुषाणाम्

अपेक्षया महिलामतदातृः अधिकाः सन्ति। शिमलासंसदीयक्षेत्रस्य जुब्बल-कोटखाई विधानसभाक्षेत्रे अपि महिलामतदातृणां संख्या अधिका अस्ति। ११ विधानसभाक्षेत्रेषु पुरुषमतदातृणां संख्या महिलानां अपेक्षया केवलं ५० तः ५०० पर्यन्तं अधिका अस्ति। राज्ये एतादृशानि ११ विधानसभाक्षेत्राणि सन्ति, येषु पुरुषमतदातृणां संख्या महिलानां अपेक्षया केवलं ५० तः ५०० पर्यन्तम् अधिका अस्ति। तेषु भटियातः, ज्वालामुखी, काङ्गडा, धर्मशाला, पालमपुरं, मनाली, सुन्दरनगरं, नाचनः, किन्नौरं, बिलासपुरं, ठियोगः विधानसभा निर्वाचनक्षेत्राणि सन्ति।

विवरणेषु महिलाशक्तिः

वर्षम्	आहत्य महिलाः	मतदातृ-मतदानम्
२००४	२०३९७४६	१२,१२,२०५
२००९	२२४०६०२	१३,३४,२९७
२०१४	२३२०८३६	१५,२८,४६५
२०१९	२६,०५,९९६	१९,३६,४०५

विधानसभाक्षेत्रम् पुरुषमतदातारः महिलामतदातारः

जयसिंहपुरम्	४१४८१	४२९९९
सुलहः	५१९६३	५२८०२
लाहौल-स्पीति	१२४९५	१२५४५
नाचनः	४४१९७	४४७७८
जोगिन्दरनगरम्	४९५४३	५०६४६
मण्डी	३७५९४	३९१९७
बल्हः	४०३६३	४१८०८
सरकाघाटः	४४८२३	४६०३२
देहरा	४१४३७	४१८४२
घुमरवीं	४४५१०	४५१८२
धर्मपुरम्	४०४२३	४१३२८
भोरंजम्	४०४०८	४२०६७
सुजानपुरम्	३६३८२	३८३५०
हमीरपुरम्	३७६४६	३८१८४
बडसरः	४२५०३	४३९७९
नादौनम्	४६८७१	४७३७३
जुब्बल-कोटखाई	३६५२२	३७०१३

हिमाचलतः केवलं तिस्रः महिलाः सांसदाः अभवन्

स्वातन्त्र्यानन्तरं हिमाचलतः केवलं तिस्रः महिलासांसदाः संसदं प्राप्ताः सन्ति। एताः महिलाः केवलं काङ्ग्रेसस्य नामपत्रेण एव निर्वाचनं कृतवत्यः। १९५१-५२ तमे वर्षे राज्ये लोकसभानिर्वाचने राजकुमारी अमृतकौर काङ्ग्रेसस्य नामपत्रेण मण्डी-महासु-आसनात् विजयं प्राप्य संसदं प्राप्तवती। तदनन्तरं १९८४ तमे वर्षे काङ्गडालोकसभाक्षेत्रात् चन्द्रेशकुमारी सांसद अभवत्। २००४ तमे वर्षे प्रतिभासिंह मण्डी-संसदीयक्षेत्रात् सांसद निर्वाचिता। अधुना यावत् काऽपि महिला निर्वाचने विजयं प्राप्य भाजपानामपत्रेण सांसद- भवितुम् न शक्तवती।

कदा का विजिता

वर्षम्	महिला विजेतरी
१९५२	अमृत कौर
१९८४	चन्द्रेश कुमारी कटोच
२००४	प्रतिभा सिंह
२०१३	प्रतिभा सिंह
२०२१ (उपनिर्वाचनम्)	प्रतिभा सिंह

अमृतकौर देशस्य प्रथमा स्वास्थ्यमन्त्री आसीत्

यदा देशे स्वातन्त्र्यानन्तरं प्रथमवारं केन्द्रीयमन्त्रिमण्डलस्य निर्माणं जातम् तदा प्रधानमन्त्री पण्डितजवाहरलालनेहरू इत्यस्य मन्त्रिमण्डले अपि राजकुमारी अमृतकौर इत्यस्या नाम आसीत्। सा देशस्य प्रथमा स्वास्थ्यमन्त्री अभवत्। देशस्य स्वास्थ्यमन्त्रीरूपेण तस्याः बृहत्तमा उपलब्धिः दिल्लीनगरे एम्स-संस्थानस्य स्थापना आसीत्। अमृतकौर कपूरथलाराजपरिवारस्य पुत्री आसीत्। सा दाण्डीमार्च इत्यस्य कृते अपि कारागारं गता। मातापित्रोः मृत्योरनन्तरं सा १९३० तमे वर्षे प्रासादं त्यक्त्वा स्वातन्त्र्य-आन्दोलने पूर्णतया समर्पिता।

राजपरिवारस्य स्नुषा, १० जनपथस्य समीपम्

चन्द्रेशकुमारी महाराजा हनवन्तसिंहस्य ज्येष्ठा पुत्री पूर्वराजा गजसिंहस्य भगिनी च अस्ति। तस्याः विवाहः हिमाचलप्रदेशस्य लम्बागांवस्य महाराजा आदित्यदेव कटोच इत्यनेन सह अभवत्। १९८४ तमे वर्षे काङ्गडा-संसदीयक्षेत्रात् सा सांसद निर्वाचिता। ततः सा महिलाकाङ्ग्रेसस्य राष्ट्रियाध्यक्षा सहितम् अनेकानि महत्त्वपूर्णानि पदस्थानानि आश्रितवती। यदा सा हिमाचलविधानसभानिर्वाचनं प्रतिस्पर्धयितुं निश्चयं कृतवती तदा शीर्षनेतृत्वेन मन्त्रिमण्डलस्य उत्तरदायित्वं स्वीकुर्वन्तु इति आह।

राजनैतिकदलानि धनशक्त्या लोकतान्त्रिक-व्यवस्थां दुर्बलं कुर्वन्ति, लोकतन्त्रस्य महान् उत्सवे तेभ्यः उपयुक्तम् उत्तरं दातव्यम्

करिष्यति। मुख्यमन्त्री शुक्रवासरे रामपुरविधानसभा-क्षेत्रस्य सराहन-नलाटीक्रीडाङ्गणे जनसभां सम्बोधयन् उक्तवान्। राज्यसभानिर्वाचने काङ्ग्रेसप्रत्याशिनः विरुद्धं मतदानं कृतवन्तः विद्रोही विधायकाः दलविरोधी क्रियाकलापाः इति विषये सः अवदत् यत् तेषां नियन्त्रणं कः करोति। धनशक्त्या लोकतन्त्रं हन्ति ये जनाः तेषां शोषणं सुप्रसिद्धं जातम्। हिमाचलसदृशी शान्तिप्रेमी अवस्थायां तेषां योजना सफला न भविष्यन्ति, यतः अत्रत्याः जनाः कदापि स्वविश्वासं न विक्रीयन्ते। राज्यसर्वकारः प्रबल- इच्छाशक्त्या अनेकाः योजनाः सफलतया कार्यान्वयति। अस्मिन् अवसरे लोकनिर्माणमन्त्री विक्रमादित्यसिंहेन मुख्यमन्त्रिणः स्वागतं कृत्वा उक्तं यत् मुख्यमन्त्री क्षेत्रे लोकनिर्माणविभागस्य प्रायः १०० कोटिरूप्यकाणां विकासकार्यं जनसामान्यं प्रति समर्पितवान्। राज्यसर्वकारः समाजस्य प्रत्येकं वर्गस्य कल्याणं सुनिश्चितं कुर्वन् अस्ति।

हिमसंस्कृतवार्ता:- शिमला।

लोकतन्त्रस्य महदुत्सवे धनशक्त्या लोकतान्त्रिकव्यवस्थां दुर्बलं कुर्वन्तः राजनैतिकदलानां कृते समुचितं उत्तरं दातुं मुख्यमन्त्री सुखविन्दरसिंहसुकुः राज्यस्य जनान् आह्वयत्। सः षट् विद्रोही काङ्ग्रेसविधायकानाम् उपरि अपि बहुधा आक्षेपं कृतवान्। एते विधायकाः दलचिह्नेन निर्वाचने विजयं प्राप्तवन्तः इति सः अवदत्। यदि काङ्ग्रेसपक्षस्य प्रतीकं न स्यात् तर्हि ते कदापि विधायकाः न अभविष्यन्। एते षट् विधायकाः रात्रौ अस्माभिः सह रात्रिभोजनं कृतवन्तः, प्रातःकाले अपि अस्माभिः सह प्रातःभोजनं कृतवन्तः, परन्तु भाजपायाः कृते मतदानं कृतवन्तः। एतादृशान् देशद्रोहिणः कदापि जनसमूहः स्वच्छं न

लोकसभा-निर्वाचनम्: हिमाचले विद्रोहिणः प्रत्याशीचयनस्य गणितं परिवर्तिवन्तः

हिमसंस्कृतवार्ता- कार्यालयीयः प्रतिनिधिः। हिमाचलप्रदेशे लोकसभानिर्वाचने विजयी प्रत्याशीनाम् अन्वेषणे काङ्ग्रेसदलस्य नामपत्राणि निरुद्धानि। अधुना शिमलायां सम्भाव्यप्रत्याशीनाम् अल्पसूचीं (शॉर्टलिस्ट) भवितुं सम्भावना न्यूना अस्ति। आगामिसप्ताहे दिल्लीयां मुख्यमन्त्री सुखविन्दरसिंहसुकुः, राज्यकाङ्ग्रेसस्य अध्यक्ष प्रतिभासिंहमहोदयायाः च सहमत्या एव नामनिर्णयः कर्तुं शक्यते। षट् विद्रोही विधायकानाम् अयोग्यतायाः अनन्तरं काङ्ग्रेसपक्षस्य कृते अभ्यर्थीनां चयनं आह्वानपूर्णं कार्यं जातम्। लोकसभानिर्वाचनं प्रति

काङ्ग्रेसपक्षस्य बहवः नेतारः सन्ति किन्तु विजयं आनेतुं दलस्य बृहत्सामानां आवश्यकता वर्तते। जनवरीमासे अन्तिमसप्ताहे काङ्ग्रेस-शीर्षनेतृत्वेन राज्ये लोकसभाप्रत्याशिनः चयनार्थं पूर्वरेलराज्यमन्त्री भक्तचरणदासः अनुवीक्षण-समित्याः अध्यक्षत्वेन नियुक्तः आसीत् ५ फरवरी दिनाङ्के दिल्लीयां प्रदर्शनसमित्याः समागमः अभवत्। भक्तचरणदासस्य अतिरिक्तं मुख्यमन्त्री सुकुः, अध्यक्षप्रतिभासिंह, उपमुख्यमन्त्री मुकेश अग्रिहोत्री च अस्यां सभायां उपस्थिताः आसन्। अस्मिन् सत्रे निर्वाचनं कर्तुम् इच्छुकानां नेतृणाम् आवेदनपत्रं प्राप्तुं निर्णयः अभवत्। २५ फरवरी दिनाङ्के परीक्षणसमितेः अध्यक्षः भक्तचरणदासः सर्वैः आवेदकैः सह एकैकं शिमलानगरे सभाम् अकरोत्। मार्चमासस्य प्रथमसप्ताहे अनुवीक्षणसमितेः द्वितीयसमागमे सम्भाव्यप्रत्याशिनानां अल्पसूची (शॉर्टलिस्ट) करणीया आसीत्। परन्तु २७ फरवरी दिनाङ्के राज्यसभानिर्वाचने यत् पारमतदानं जातम् तत् राज्यस्य राजनीतिषु राजनैतिकचक्रवातं सृजति स्म। अस्य कारणात् लोकसभानिर्वाचनस्य प्रत्याशीनिर्णयस्य प्रक्रिया पृष्ठतः त्यक्त्वा सर्वकारस्य उद्घाराय संघर्षः आरब्धः।

अन्नम् एव पूर्णब्रह्मन्

हिमसंस्कृतवार्ता: -सुधा साठ्ये मुंबई।

महाराष्ट्र प्रदेश सतां तथा विराणां, समाजसुधिराणां भूमिः! शेगांव ग्रामे गजानन महाराज नाम्ना शेगांवस्य श्री गजानन महाराज संस्थानस्य 'अन्नपूर्णाक्षयपात्र' दर्शनस्य अवसरः प्राप्तः।

महाविद्यालयः वा चिकित्सालयः वा, मन्दिरसङ्कुलः वा भक्तनिवासः वा भवतु, संस्थानस्य प्रत्येकं परियोजना इव अयं पाकविद्यालयः उत्तमः भविष्यति इति कल्पितम् आसीत्। संस्थायाः सर्वेषां परियोजनानां सदस्यानां, कर्मचारीणां, छात्राणां, आगन्तुकानां च कृते एकस्मात् पाकशालातः प्रायः पञ्चाशत् सहस्राणां जनानां कृते प्रतिदिनं प्रातःभोजनं मध्यदिनभोजनं च (महाप्रसादः) प्रदत्तं भवति। आधुनिकप्रौद्योगिक्याः साहाय्येन प्रातः सायं च केवलं २ घण्टेषु एतत् कार्यं सम्पन्नं भवति।

यावत् अहं जानामि, एषा एव एकमात्रं धार्मिकसंस्था SAP इत्यस्य उपयोगं करोति। गुणवत्तापूर्णाणि ISO प्रमाणपत्राणि कुत्रापि न दृश्यन्ते किन्तु वृक्षाणां प्रकृतेः च समीपे एतेषु विविधेषु महता परियोजनासु कस्मिन् अपि मार्गे अपशिष्टस्य एकं पत्रं वा अव्यवस्था वा नास्ति। कठोरतायाः उदाहरणं दातुं पाकशालायाः परिसरे सज्जीकृतभोजनस्य पात्राणि वहितुं शकटाः निक्षिप्ताः भवन्ति। प्रत्येकस्य यानस्य इञ्जिनस्य अधः ट्रे स्थापिताः आसन् येन एतेभ्यः तैलादिकं अधः स्रवति चेत् क्षेत्रस्य क्षतिः न भवेत्। भव्यपाकविद्यालये प्रवेशे बहिः स्थापितानि वस्त्रपादकोशं धारयितुम् अनिवार्यम् अस्ति। केशान् आच्छादिताः स्वच्छाः वर्दीधारिणः कर्मचारी अनुशासितरूपेण स्वकार्यं कुर्वन्ति स्म। प्रत्येकं पाककर्त्रे केन्द्रीयपाइपलाइनद्वारा गैसपाइप सम्बद्धम् आसीत्।

यदा वयं गतवन्तः तदा पञ्चाशत् सहस्राणां जनान् उत्सवस्य सायं प्रातःभोजनस्य, रात्रिभोजनस्य च सज्जता क्रियमाणा आसीत्। तस्मिन् एव काले शिरा कृते सूजी भृष्टं भवति स्म, जिलबि पच्यते स्म, इडली वड़ा सज्जीभवति स्म, शतशः घृतलेपिताः पोलिकाः यन्त्रैः निर्मिताः भवन्ति स्म, विशालेषु पाककेषु तण्डुलाः पचन्ति स्म, करी, दालशाकानि भवन्ति स्म। एतत् सर्वं यन्त्राणां वा जनानां वा शब्दं विना आरभ्यते। एतेषां सर्वेषां कृते आवश्यकताः मसालाः धान्यं च परिमितं कृत्वा संगृहीताः आसन्।

'सर्वस्य कृते स्थानं- सर्वं स्थाने' इति सिद्धान्तः अत्र प्रयुक्तः अस्ति। प्रसादः यन्त्रेण कर्गजपत्रे समायोजिताः आसन्। तत्र निर्मितं भोजनं कोऽपि परोक्ष्यति इति न कृत्वा सर्वेषां समानं, उत्तमगुणवत्तायुक्तं, स्वस्थं भोजनं प्राप्नुयात् इति व्यवस्थायाः उद्देश्यम् अस्ति।

यन्त्राणां माध्यमेन द्रुतगतिना सामूहिकं उत्पादनं, केषाञ्चन पाकप्रक्रियाणां कृते स्वचालनस्य उपयोगः, डिजिटल खाद्यप्रयोगशालाद्वारा सज्जाहारस्य निरीक्षणं च अभवत् कर्मचारिणां सुरक्षां सुनिश्चित्य कियत् सावधानी क्रियते, मनुष्यस्य यन्त्रस्य च नित्यं अन्तरक्रिया भवति इति कारणेन सामग्रीयाः अपव्ययः न भवति इति च दृष्टम्!

यद्यपि शाकस्य प्रक्षालनाय, आलूनां छिलकाकरणाय यन्त्राणां उपयोगः भवति स्म तथापि तेषु लार्वा/ कृमिः भवितुमर्हति इति मनसि धृत्वा शाकं कर्तयितुं महिलाकर्मचारिणः नियोजिताः आसन् तस्य कार्ये स्तोत्राणां गुञ्जनम् आरब्धम्। अयं विभागः मुख्यपाकशालातः पृथक् आसीत्। "अन्नं ब्रह्मेति व्यञ्जनात्" इत्यस्य अर्थः अन्नं ब्रह्म इति भावेन सम्पूर्णं कार्यम् आरभ्यते। कोष्ठकेषु सुवर्णरजतसञ्चयस्य स्थाने जनानां (दानं) धनं सम्पूर्णतया जनानां कृते उपयुज्यते इति संस्थानस्य उद्देश्यम्। अस्मात् एव संस्था पारदर्शकरूपेण विभिन्नानि सामाजिकपरियोजनानि चालयति। 'अतिरिक्तः - एतावत् दुर्लभः' परन्तु अन्नं न तथा। सहचरः प्राध्यापकः आग्रहं कृतवान् यत् परियोजनायां प्रत्येकस्य कार्यस्य योजनायां समयः भवितुं शक्नोति, परन्तु एकदा तत् कार्यान्वितं जातं चेत् प्रबन्धनम् आग्रहं करोति यत् तत् सिद्धं भवेत्। वस्तुतः यद्यपि वयं प्रायः अधिकपरिष्कृतविशालपरिमाणे खाद्यप्रसंस्करणस्य दृश्यानि पश्यामः तथापि एषः भिन्नः अस्ति। लघुग्रामे अतीव व्यावसायिकरूपेण, प्रचारात् दूरं, निःस्वार्थतया, कस्यापि व्यावसायिकप्रयोजनस्य विना, एतावत् बृहत्प्रमाणेन कृतं कार्यं प्रबन्धनकौशलस्य पाठः भविष्यति।

श्री गजाननमहाराज संस्थानस्य समग्रं 'कर्मयोगी' मूल्योन्मुखं च प्रशासनं दृष्ट्वा मनुष्ये दैवत्वस्य साक्षात्कारं विना न सहते। दर्शनार्थं भिन्नमूल्यानां पङ्क्तयः, मन्दिरस्य मलिनता, प्रबन्धने अराजकता वा समग्ररूपेण आध्यात्मिकविपणेन वा मनः विचलितं भवति चेदपि अत्र नन्ददीपः अद्यापि शान्तिपूर्वकं अविक्षिप्तं च प्रकाशमानं भवति।

-सुधा साठ्ये मुंबई।

कमलजीतकौरः सर्वाधिकाङ्क्षः सह प्रथमस्थाने राजकीय-महिन्द्रा- महाविद्यालये संस्कृत- प्रमाणपत्रवितरणम्

हिमसंस्कृतवार्ता: कुलदीपमैन्दोला।

केन्द्रीयसंस्कृतविश्वविद्यालयदिल्लीद्वारा सम्पूर्णे भारते अनौपचारिकरूपेण संस्कृतपाठ्यक्रमः संस्कृतशिक्षणाय च संस्कृतस्य प्रचाराय प्रसाराय सञ्चाल्यते। यस्मिन् 104 केन्द्राणि निरन्तरं संस्कृतपाठ्यक्रममाध्यमेन सप्रमाणपत्राय सञ्चालिताः सन्ति। क्रमेऽस्मिन्नेव राजकीयमहिन्द्रामहाविद्यालये अपि शिक्षकस्य विनयसिंहराजपूतस्य मार्गदर्शने 2022-23 सत्रस्य संस्कृतप्रमाणपत्रपाठ्यक्रमः प्राचलत्। यत्र प्राचार्यस्य अमरजीतसिंहस्य कुशलमार्गदर्शने केन्द्रीय- संस्कृत- विश्वविद्यालय- दिल्लीद्वारा संचालितस्य संस्कृत- प्रमाणपत्र- पाठ्यक्रमस्य 2022-23 सत्रस्य प्रमाणपत्राणि राजकीय- महिन्द्रामहाविद्यालये वितरितानि। अवसरेऽस्मिन् विभागाध्यक्षा कंवलजीतकौरः, शिक्षकः विनयसिंहराजपूतसहितः अन्ये शिक्षकाः प्रमाणपत्रीयछात्राश्च उपस्थिताः आसन्। २०२२-२३ संस्कृतप्रमाणपत्रपाठ्यक्रमसत्रे आयोजितायां परीक्षायां कमलजीतकौरः सर्वोच्चाङ्कान् प्राप्य प्रथमस्थानं प्राप्तवती। केन्द्रीय- संस्कृत- विश्वविद्यालयस्य प्रयत्नेन देशे सर्वत्र अनेकासु संस्थासु विविधक्षेत्रेभ्यः जनाः निरन्तरं संस्कृतस्य अभ्यासं कुर्वन्ति। अस्याः योजनायाः अन्तर्गतं सम्पूर्णं भारते १०४ केन्द्राणि संचालिताः सन्ति।

राष्ट्रीयटीकाकरणदिवसः

हिमसंस्कृतवार्ता: -डॉ नरेन्द्रराणा सिरमौरः।

राष्ट्रीयटीकाकरणदिवसः टीकानां महत्त्वस्य विषये जागरूकतां प्रसारयितुं प्रतिवर्षं मार्चमासस्य १६ दिनाङ्के आचर्यते। राष्ट्रीयटीकाकरणदिवसः राष्ट्रियप्रतिरक्षणदिवसः इति नाम्ना अपि ज्ञायते। अस्मिन् दिने सम्पूर्णं देशे टीकानां महत्त्वस्य विषये जागरूकता प्रसारिता भवति। परितः उपस्थितानां विषाणुजीवाणुनां कारणेन रोगाणां भयः सर्वदा भवति, टीकाकरणेन अस्माकं रोगेभ्यः रक्षणं भवति। टीकाकरणकार्यं कुर्वतां वैद्यानाम्, अग्रपङ्क्ति- स्वास्थ्य- सेवाकर्मचारिणां च परिश्रमस्य कृते अपि अयं दिवसः कृतज्ञतां प्रकटयितुम् अवसरः अस्ति।

१९९५ तमे वर्षे देशे १६ मार्च दिनाङ्के मौखिकपोलियो-टीकायाः प्रथमा मात्रा प्रदत्ता, तस्मिन् एव दिने भारतं पोलियो-मुक्तं कर्तुं सर्वकारेण पल्स- पोलियो- अभियानम् आरब्धम्। अस्मिन् अभियाने ० तः ५ वर्षाणि यावत् आयुषः सर्वेभ्यः बालकेभ्यः पोलियोविरुद्धं '२ जीवनस्य बिन्दवः' दत्ताः, भारतं २०१४ तमे वर्षे पोलियो-मुक्तदेशः इति घोषितः।

गृहे-गृहे संस्कृतं भविष्यति सम्पूर्णे उत्तरप्रदेशे

हिमसंस्कृतवार्ता:- सचिनशर्मा, मोदीनगरम्, गाजियाबादम्

उत्तरप्रदेशसंस्कृतसंस्थानेन सञ्चालिता 'गृहे-गृहे संस्कृतम्' इति योजनान्तर्गते आवासीयं सरलसंस्कृतभाषाशिक्षकप्रशिक्षणस्य वर्गस्य मार्चमासस्य ११ दिनाङ्के उद्घाटनं जातम्। अस्य वर्गस्य उद्घाटनसत्रे वाग्देव्याः सरस्वतीमातुः पुरतः दीपं प्रज्वाल्य मालाम् अर्पयित्वा च बभूव। उद्घाटनसत्रे मुख्यातिथिरूपेण चन्द्रकान्तशुक्लवर्यः जगदानन्दझावर्यः रामसुमेरवर्यः च इत्यादयः अतिथयः उपस्थिताः आसन्। संस्थानस्य निदेशकः विनय श्रीवास्तववर्यः स्वोद्बोधने उक्तवान् यत् अनया योजनया प्रतिगृहं संस्कृतगृहं भविष्यति इति उक्तवा अस्य वर्गस्य कृते शुभकामनाः अददत्। सत्रस्य विषयः आसीत्- समाजस्य हितं संस्कृते निहितम्।

इमं विषयं स्वीकृत्य चन्द्रकान्तशुक्लमहोदयेन उक्तम् यत् वास्तविकतायां समाजस्य हितं संस्कृते एव निहितं वर्तते, अस्मिन् नास्ति कोऽपि संशयः। भवन्तः इतः गत्वा समाजे संस्कृतं पाठयित्वा समाजस्य हितं निश्चयेन करिष्यन्ति इति बहु किमपि महोदयेन उक्तम्। रामसुमेरवर्यः शुभकामनाः दत्त्वा वर्गस्य सफलतायै आशीर्वादं दत्तवान् उक्तवान् च संस्कृतकार्यं दैवीयकार्यं वर्तते। अतः अस्माभिः इदं कार्यम् उत्तमतया

संपादनीयम्। इतोऽपि वर्गे प्रशिक्षणप्रमुखः सुधिष्ठकुमारमिश्रवर्येण उक्तं यत् कथं प्रशिक्षणं प्राप्तव्यम्, कथं विद्यालयेषु गत्वा बालकान् पाठयामः इत्यादि। शिक्षकरूपेण अत्र दिव्यरञ्जनवर्यः, राधाशर्मा, सचिन शर्मा, धनञ्जयमिश्रः, श्वेता बरनवालः, स्तुतिः गोस्वामी, विमलेशमिश्रः च उपस्थिताः सन्ति। सम्पूर्णवर्गे ये जनाः प्रशिक्षणं प्राप्नुवन्ति ते आहत्य ५२ जनाः सन्ति।

